

Ved tildelingen af Danmarks største Debutantpris. Munch-Christensen Kulturlegat på 2 x 50.000 kr. til Amalie Smith og Hanne Højgaard Viemose for bøgerne *De næste 5000 dage* og *Hannah* på Vejle Bibliotek fredag 7. oktober, 2011

Bananlaboratoriet flyver

Min opgave i denne dobbelte pristale ligner betænkeligt meget de opgaver i dansk stil, som i hvert fald jeg hadede af et godt hjerte i folkeskole og gymnasium: Sammenlign tekst X med tekst Y. Hvilket nemlig kan oversættes til: Prøv at regne ud, hvorfor opgavekommissionen har sammenstillet tekst X og tekst Y.

Bortset fra, at jeg i dette tilfælde selv er medlem af opgavekommissionen og derfor udmærket ved, at den eneste grund til, at Hanne Højgaard Viemoses autofiktive roman *Hannah* her sammenstilles med Amalie Smiths genreløse hybrid *De næste 5000 dage*, er den simple, at de i øjnene på opgavekommissionen, dvs. juryen for Munch-Kristensens Kulturlegat, fremstår som de to skidebedste debutbøger, der udkom i Danmark fra august 2010 til august 2011.

Men at der ingen god grund er til at sammenligne de to bøger, er en rigtig god grund til at gøre det, synes jeg. Enten ligner de slet ikke hinanden, og det sender et godt budskab om talentfuldheds diversitet, eller også ligner de hinanden lidt eller meget, og så kommer der lidt eller meget sammenhæng i min tale, og det har en tale rigtig godt af.

Intetsigende ligheder, som jeg ikke vil gøre mere ud af, er det, at begge forfattere har gået på Forfatterskolen, og at begge bøger er udkommet på Gyldendal, men god reklame er det unægteligt, for både Forfatterskolen og Gyldendal, tillykke til dem også!

En helt konkret, (anti-)bogstavelig lighed er det, at både Amalie Smith og Hanne Viemose streger ord over.

Viemose gør det på forsiden af sin bog, hvor bogen beskrives som "en historie" om, og så er fire otte pædagogiske ord om tematik, "~~en ung kvinde som flygter~~ (...) ~~finder sig selv~~", overstreget til fordel for den grovkornede *teaser* "sex, vold og bananer."

I femte sektion af Smiths bog, "Alle døre åbne", der består af (tekster der ligner) digte, er hver eneste side spækket med overstregninger af alternative og supplerende formuleringer. Fx digtet på side 80, der starter så klassisk smukt: "Jeg forsøgte at trække/ sommerens lethed/ med ind i efteråret" og fortsætter med tre endnu mere højstemte linjer, som digteren har valgt at overstrege: "~~Sådan en tung sommer./ når alt kommer til alt: et plateau/ af tunge forelskelser.~~" Et darling-drab af format!

Begge overstregninger læser jeg som lige så blufærdige som aggressive fortrydelses-markører, fortrydelse af alt for traditionel litteraturfortolkning og -forskønnelse. Men det er vigtigt, at understrege, at det er overstregninger og ikke udstregninger og slet ikke sletninger. De fortrudte ord og linjer kan og skal stadig tydes, som en slags spøgelses-tekst i teksten, eller fata-morgana-tekst: afvist, men for evigt svævende betydningspotentiale.

Jeg vil gerne blæse denne spøjse lighed op til et større nummer om kampen mellem *toughness* og følsomhed i de to bøger. Som hele tiden vindes af toughnessen, fordi den er toughere simpelthen og sjovere og energiskere og kvikkere og NYERE end følsomheden, som så alligevel hele tiden får lov at give sit neddyssede, overstregede besyv med.

Tag nu backpacker-jeget Anne eller Hannah hos Viemose, der rastløst og fandenivoldsk jager fra Frederikshavn til alperne og videre til Australiens knaldrøde outback, hvor hun drikker og horer og bander og bananplukker bedre end noget mandfolk, både fordi hun har talentet til det, om jeg så må sige, men også i en flugt fra den stereotype kønsidentitet i hjemstavnen og som et slags toughness-karneval, hvor der gives gas på alle kanaler. Men så er der også de små, små glimt af dels fortrykt,

jysk barndom og dels ægte ømhed i samværet med hårdføre og vildfarne sjæle i ødemarken og særligt to kvinder, en sort og en hvid.

Og tag jeget uden navn hos Smith, som insisterer på at gruble finurligt og for alvor over tid og rum, mens hun holder kæresten i hånden, og på at kæresten (og læseren) skal høre efter og tage stilling til hendes grublen, og som idoliserer lysforskeren Lene Hau og forholder sig hårdkogt og humørsygt til kissemissieriet, grænsende til det vrængende. Men så pludselig er der venstresiderne i sektionen ”Stalkerprotokol” med fotos af digteren, der viljestærkt spiser noget så purt som en påskelilje, og små tekster, der helt nøgent og nøgternt beretter om støde på og overvåge et vist du - mens højreside-jeget anderledes frejdigt flanerer omkring og råber op.

Jeg plæderer ikke for, at følsomheden er sandere eller dybere end toughnessen, og jeg synes, det er totalt i orden, også i forhold til de sædvanlige, litterære kønsroller, at toughnessen cool og flintrende dominerer; jeg vil bare gerne fremhæve åbenheden i attituden, den brænder ikke broer af, den nøjes med at lægge tegnstifter ud – og plante smågiftige påskeliljer, hvilket ikke gør dem ufremkommelige, broerne, bare uforudsigelige, for ikke at sige eventyrlige.

Og for faktisk at sige læseværdige! Bag på *Hannah* står der meget rigtigt, at bogen ikke er ”særlig svært at læse eller forstå, men heller ikke alt for simpel”. Smith udtaler i et interview med Information, og hun har også fuldstændig ret, at det bare handler om ”at være i teksten ved at læse den. For der bliver sat tanker i gang når man gennemgår andres ord.”

Forskellen er, at Hanne Højgaard Viemoses *Hannah* er en målrettet, ligefrem rejserapport, mens Amalie Smiths *De næste 5000 dage* er et intrikat, eksperimentalt notat-katalog, men den forskel er ikke vigtig, når ligheden er, at begge splinternye forfattere taler med deres helt egen, rige, aldrig-før-hørte stemme(sværm), selv og ikke mindst, når de slår sig selv for munden. Tillykke til os med dem.